

Opublikowane na: Mława (mlawa.pl)

Autor: Agnieszka Puzio-Dębska

Uroczystość z okazji rocznicy wybuchu Powstania Kościuszkowskiego

Publikowane od

18.03.2016 00:00:00

Publikowane do

18.04.2016 00:00:00

23 marca 2016 roku (środa) o godzinie 12.00 odbędzie się uroczystość złożenia kwiatów i zapalenia zniczy pod Kopcem Tadeusza Kościuszki przy ul. Kościelnej na Wólce z okazji 222. rocznicy wybuchu Insurekcji Kościuszkowskiej.

Organizatorzy:

- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej
- Parafia św. Jana Kantego w Mławie
- Szkoła Podstawowa nr 4 w Mławie

Informacje historyczne:

Powstanie Kościuszkowskie 1794, Insurekcja Kościuszkowska, powstanie narodowe przeciw Rosji, a następnie przeciw Prusom, rozpoczęte 24 marca 1794, zakończone 16 listopada 1794.

Spowodowane zostało II rozbiorem Polski i rządami Targowicy, przygotowane przez koła patriotyczne w kraju i na emigracji (m.in. H. Kołłątaj, I. Potocki), kierujące rozgałęzionym spiskiem. Wybuch powstania przyspieszyła zarządzona przez dowódcę wojsk rosyjskich I.A. Igelströma redukcja wojska polskiego o 50% i przymusowy werbunek zredukowanych żołnierzy do armii rosyjskiej i pruskiej, jak również aresztowania wśród warszawskich sprzysiężonych. 12 III 1794 brygadier J. Madaliński odmówił redukcji wojska i na czele 1200 żołnierzy kawalerii narodowej wyruszył w kierunku Krakowa. W Krakowie 24 III ogłoszono akt powstania, mocą którego T. Kościuszko został proklamowany Najwyższym Naczelnikiem powstania z władzą dyktatorską. 4 IV stoczono z wojskami rosyjskimi bitwę pod Racławicami; zwycięstwo wojsk polskich przyspieszyło wybuch powstania na różnych terenach Polski; na przełomie marca i kwietnia do powstania przyłączyły się oddziały polskie z Lubelszczyzny i zachodniego Wołynia; 17-18 IV mieszkańcy Warszawy (z J. Kilińskim na czele) i wojsko polskie rozbiły silny garnizon rosyjski i wyzwoliły stolicę; władzę w niej objęła umiarkowana Rada Zastępcza Tymczasowa, ulegająca wpływom króla, ale czasem także lewicy (jakobini polscy). 22/23 IV wybuchło powstanie w Wilnie kierowane przez J. Jasińskiego; 24 IV została powołana w Wilnie Rada Najwyższa Litewska; miała ona charakter zdecydowanie radykalny i została rozwiązana w końcu maja przez Kościuszkę. 7 V w obozie pod Połańcem wydał Kościuszko uniwersał, w którym znosił przywiązanie chłopów do ziemi, zapewniał im nieusuwalność z gruntów, a chłopom biorącym udział w powstaniu zmniejszał pańszczyznę;

zarządzenia uniwersału były jednak sabotowane przez szlachtę, co zniechęcało chłopów do powstania. Dużą rolę w powstaniu kościuszkowskim, zwłaszcza w Warszawie, odegrał lud miejski, popierający program jakobinów; pod jego naciskiem stracono 9 V w Warszawie 4 targowiczian (rozruchy połączone z samosądem na zdrajcach powtórzyły się w końcu czerwca). Do walki z powstańcami przyłączyła się 10 V armia pruska; 6 VI Kościuszko poniósł klęskę pod Szczekocinami, a 8 VI generał J. Zajączek został pobity pod Chełmem; wojska powstańcze cofnęły się ku Warszawie; 15 VI Prusacy bez walki zajęli Kraków; bitwa stoczona w początkach lipca pod Warszawą powstrzymała nieprzyjaciela i pozwoliła zakończyć przygotowania do obrony miasta; od 22 VII do 5 IX Warszawa (ufortyfikowana pod kierunkiem Kościuszki) była obleżona. 20–23 VIII wybuchło powstanie w Wielkopolsce; wiadomości o jego sukcesach skłoniły wojska pruskie do wycofania się spod Warszawy; równocześnie korpus rosyjskiego generała I.I. Fersena cofnął się nad dolną Pilicę; na pomoc powstańcom wielkopolskim Kościuszko wysłał korpus pod dowództwem J.H. Dąbrowskiego; 2 X zdobył on Bydgoszcz i wkroczył na Pomorze. Powstanie na Litwie zostało stłumione w okresie sierpnia i września (12 VIII padło Wilno). Nowa armia rosyjska (m.in. pod dowództwem A.W. Suworowa) odniosła zwycięstwo pod Krupczycami i Terespołem (17 i 19 IX); aby nie dopuścić do połączenia się wszystkich wojsk rosyjskich, Kościuszko wydał Fersenowi bitwę pod Maciejowicami (10 X), która zakończyła się klęską Polaków; ranny Kościuszko dostał się do niewoli. Nowym naczelnikiem powstania został T. Wawrzecki, a faktyczne dowództwo wojska objął generał J. Zajączek; w kierownictwie ruchu powstały spory między przedstawicielami różnych kierunków politycznych; Suworow, połączywszy się z wojskiem Fersena, ruszył na Warszawę; 4 IX zdobył szturmem Pragę (m.in. zginął J. Jasiński), dokonując rzezi ludności; Warszawa kapitulowała 5 XI; Wawrzecki z częścią wojska wycofał się na południe; 16 XI pod Radoszycami nastąpiło ostateczne rozwiązanie oddziałów. Po upadku powstania Austria, Prusy i Rosja dokonały 1795 III rozbioru Polski. Powstanie kościuszkowskie miało ogromny wpływ na rozwój polskiej myśli politycznej; próby Kościuszki wciągnięcia do walki mas ludowych i radykalizm społeczny jakobinów tworzyły tradycję nurtu lewicowego polskich ruchów wolnościowych, łączących walkę o niepodległość z programem reform społecznych. Na arenie międzynarodowej kierownictwo powstania bezskutecznie starało się uzyskać pomoc rewolucyjnej Francji; powstanie, wiążąc siły pruskie, uniemożliwiło Prusom działanie przeciw Francji.

Źródło: encyklopedia PWN

Adres źródłowy: <https://mlawa.pl/arttykul/uroczystosc-z-okazji-rocznicy-wybuchu-powstania-kosciuszkowskiego-0>